

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petre Průchy a JUDr. Jana Rutsche v právní věci žalobce: **J. Č.,** zastoupeného JUDr. Otto Walachem, advokátem se sídlem 1. máje 493, Třinec, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 9. 6. 2010, č.j. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2010, č. j. 41 Ad 36/2010 - 22,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 6. 2010, č.j. X. Žalovaná jím zamítla námitky žalobce a potvrdila svoje rozhodnutí ze dne 23. 4. 2010, č.j. X. Tímto rozhodnutím zamítla žalobcovu žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009, neboť žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění ke dni 10. 10. 2006, k němuž byl uznán plně invalidním podle § 39 odst. 1 písm. a) citovaného zákona dle posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Brno, ze dne 2. 12. 2009.

V odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že jelikož ke dni vzniku invalidity byl žalobce starší 28 let, činila potřebná doba pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb., 5 let. Podle § 40 odst. 2 téhož zákona se tato doba zjišťovala za období posledních 10 let před vznikem

plné invalidity, tj. od 10. 10. 1996 do 9. 10. 2006. Žalobci však byla započítána pouze doba 4 roků a 88 dní pojištění.

Žalovaná dále konstatovala, že v období od 6. 6. 2000 do 29. 9. 2004 byl účastník řízení veden v evidenci uchazečů o zaměstnání na Úřadě práce, sociálních věcí a rodiny v Čadci. Protože se jedná o dobu pojištění získanou na území Slovenské republiky, bylo dle žalované pro zhodnocení tohoto období zapotřebí vyjádření slovenského nositele pojištění. Dle jeho sdělení však žalobce podle právních předpisů Slovenské republiky žádnou dobu pojištění nezískal. Žalovaná tak uzavřela, že z toho důvodu nemůže k uvedené době přihlížet.

V závěru odůvodnění svého rozhodnutí poukázala žalovaná ještě na čl. II. zákona č. 306/2008, dle něhož o nárocích na důchody, které vznikly před 1. 1. 2010 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nichž již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem. Protože vznik invalidity žalobce byl stanoven ke dni 10. 10. 2006, zdůraznila, že rozhodnutí vydala dle zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném k tomuto dni.

V rámci soudního přezkumu konstatoval Krajský soud v Brně, že mezi účastníky je nesporné jednak to, že žalobce se stal plně invalidním ke dni 10. 10. 2006 (tedy že rozhodné období, v němž bylo potřeba splnit potřebnou dobu pojištění, je doba od 10. 10. 1996 do 9. 10. 2006), a dále to, že od 10. 10. 1996 do 5. 6. 2000 žalobce pracoval na území České republiky a od 6. 6. 2000 do 29. 9. 2004 byl v evidenci uchazečů o zaměstnání ve Slovenské republice. Sporné je, zda žalobce splnil potřebnou dobu pojištění dle § 40 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995.

V souvislosti s tím odkázal krajský soud na čl. 11 a čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení vydanou pod č. 228/1993 Sb. (dále také „Smlouva“) a na Nařízení Rady (EEC) 1408/71, o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (dále také „Nařízení“). V návaznosti na to vyjádřil názor, že jelikož sídlo žalobcova zaměstnavatele ke dni rozdělení ČSFR bylo na území České republiky, rozhodovala správně o přiznání plného invalidního důchodu žalobci žalovaná dle zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009. Za této situace bylo podmínky dle § 38 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. nutno posuzovat podle § 40 citovaného zákona. Žalovaná tak dle krajského soudu žalobci při hodnocení doby pojištění správně počítala dobu, po kterou byl zaměstnán na území České republiky, nemohla mu však sama započítat dobu, po kterou byl v evidenci Úřadu práce, sociálních věcí a rodiny v Čadci, tedy ve Slovenské republice. Nemohla použít ani ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb., jak se domáhal žalobce, neboť dobu, kdy byl registrován jako uchazeč o zaměstnání ve Slovenské republice, nemohla posuzovat podle českých právních předpisů. Krajský soud naopak potvrdil správnost postupu žalované, pokud vyšla z potvrzení slovenského nositele pojištění, který potvrdil, že na území Slovenské republiky nezískal žalobce žádnou dobu pojištění podle jejích právních předpisů. Postup žalované pak dle krajského soudu nebyl v rozporu ani s ustanovením čl. 45 bod 1 Nařízení. Protože žalobce nesplnil potřebnou dobu pojištění jako jednu z podmínek pro přiznání invalidního důchodu, žalobu zamítnul.

Žalobce podřadil důvody, pro něž podal kasační stížnost, pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Uvedl, že byl zaměstnán od 28. 2. 1964 do 5. 6. 2000 nepřetržitě v České republice. Po ukončení pracovního poměru se přihlásil na Úřad práce, sociálních věcí a rodiny v Čadci na Slovensku jako uchazeč o zaměstnání, registrován byl od 6. 6. 2000 do 29. 9. 2004. Od 26. 6. 2002 mu byl přiznán žalovanou částečný invalidní důchod. Rozhodnutím žalované mu byl od 10. 11. 2009 přiznán starobní důchod. Nepřiznáním plného invalidního důchodu ode dne 10. 10. 2006 mu tak vznikla škoda ve výši rozdílu mezi částečným invalidním důchodem a plným invalidním důchodem až do dne přiznání starobního důchodu, tedy do 9. 11. 2009.

Stěžovatel s odkazem na čl. 4, 11 a 20 Smlouvy souhlasil se žalovanou v tom, že přiznání jeho plného invalidního důchodu se řídí zákonem č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009. Nesouhlasil však s jejím závěrem, že nelze v jeho případě aplikovat ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) citovaného zákona. Brojil totiž proti názoru žalované, že doba, po kterou byl v evidenci úřadu práce ve Slovenské republice veden jako uchazeč o zaměstnání, se nemůže posuzovat podle českých právních předpisů, a také proti tomu, že žalovaná ve svém rozhodnutí vycházela bez dalšího ze sdělení slovenského nositele pojištění.

Poukazoval na fakt, že pokud by byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce v České republice, pak by se mu tato doba jako doba pojištění započetla. V návaznosti na to poukázal na znění čl. 11 odst. 5 Smlouvy. Z něho dovodil, že žalovaná pochybila, pokud při právním hodnocení doby pojištění nevzala v potaz znění § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb., a pokud dobu, kdy byl evidován jako uchazeč o zaměstnání ve Slovenské republice, nezapočetla jako dobu pojištění. Pokud by tak učinila, žalobce by potřebnou dobu pojištění dle § 40 citovaného zákona splnil.

Krajský soud měl dle jeho názoru rovněž pochybit, pokud svůj závěr opřel o potvrzení slovenského nositele pojištění, který potvrdil, že žalobce žádnou dobu pojištění podle právních předpisů Slovenské republiky nezískal. S ohledem na znění čl. 11 odst. 5 Smlouvy a na skutečnost, že žalobce na území Slovenské republiky nikdy nepracoval a jeho doba zabezpečení tedy nebyla delší jednoho roku, nemohl slovenský nositel pojištění ani jiné potvrzení vydat. To však neznamená, že dobu kratší jednoho roku, po kterou byl žalobce veden jako uchazeč o zaměstnání, nelze dle citovaného ustanovení Smlouvy započítat.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná v reakci na podanou kasační stížnost uvedla toliko, že proti dosavadnímu způsobu řízení nemá námitky a s právním názorem krajského soudu vysloveném v napadeném rozsudku se ztotožňuje.

Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti z hlediska uplatněných námitek, jakož i ve smyslu § 109 odst. 3 s. ř. s. O věci usoudil následovně.

Jak již krajský soud v odůvodnění svého rozsudku správně vystihl, v přezkoumávané věci existuje mezi účastníky v podstatě jediný sporný bod. Zda žalobce splnil potřebnou dobu pojištění dle § 40 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995, ve znění účinném do 31. 12. 2009, či nikoliv. Pokud jde o shora popsaný skutkový stav věci (den vzniku žalobcovy plné invalidity, trvání žalobcova pracovního poměru v České republice, doba jeho evidence coby uchazeče o zaměstnání na úřadu práce ve Slovenské republice), tak ten není ani jednou ze stran zpochybňován.

Tomu odpovídá i obsah kasační stížnosti, která obsahuje v podstatě jedinou stížní námitku. Žalobce v ní přišel s právní konstrukcí, která dle jeho názoru umožňuje žalované započíst dobu, po kterou byl veden jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce ve Slovenské republice, a to zcela jistě minimálně v takové délce, která by byla postačující pro splnění doby pojištění pro přiznání plného invalidního důchodu dle § 40 odst. 1 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb. Dovolává se znění čl. 11 odst. 5 Smlouvy, podle něhož je-li doba zabezpečení ve druhém smluvním státě kratší než jeden rok, nárok na důchod vůči nositeli zabezpečení tohoto smluvního státu nevznikne; uvedenou dobu započte nositel zabezpečení smluvního státu, který přiznává důchod tak, jako by byla získána na jeho území. Dle žalobce k takové situaci v jeho případě došlo. Protože na území Slovenské republiky nikdy nepracoval a jeho doba zabezpečení tedy nebyla delší jednoho roku, nemohl slovenský nositel pojištění vydat jiné potvrzení, než že žalobce na jejím území žádnou dobu pojištění podle jejích právních předpisů nezískal. To však dle žalobce není překážkou tomu, aby mu nemohla být žalovanou započítána jako doba pojištění doba kratší jednoho roku, po kterou byl veden jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce ve Slovenské republice a to za použití § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb. Podle něho jsou pojištění při splnění podmínek v tomto zákona stanovených účastny také osoby vedené v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, a v rozsahu nejvýše tří let též po dobu, po kterou jim tato doba v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku a nezapočítává se do ní doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a).

Tomuto právnímu názoru však Nejvyšší správní soud přisvědčit nemohl. Předně je nutno konstatovat, že žalobce byl uznán plně invalidním od 10. 10. 2006, tedy po vstupu České republiky do Evropské unie, a v takových případech je na místě v prvé řadě aplikace shora citovaného Nařízení, nikoliv Smlouvy. V souvislosti s tím krajský soud přiléhavě upozornil na znění čl. 45 bodu 1 Nařízení, podle něhož instituce členského státu, jehož právní předpisy podmiňují získání, zachování nebo opětovné nabytí nároku na dávky získáním dob pojištění, přihlíží v nezbytné míře k dobám pojištění získaným podle právních předpisů kteréhokoliv jiného členského státu, jež by byly získány podle jí uplatňovaných právních předpisů. Ze znění tohoto ustanovení ale nelze dovodit, že by doba pojištění ve Slovenské republice mohla být posuzována podle českých právních předpisů.

Při posuzování oprávněnosti žalobcovy žádosti o přiznání plného invalidního důchodu tak bylo povinností žalované učinit dotaz u nositele pojištění ve Slovenské republice (Sociálna poisťovňa se sídlem v Bratislavě), zda žalobce získal na jejím území nějakou dobu pojištění podle slovenských právních předpisů. Pokud odpověď zněla, že žalobce žádnou dobu pojištění podle právních předpisů Slovenské republiky nezískal (viz potvrzení z 26. 10. 2009), nebyla žalovaná oprávněna ve světle shora citovaného ustanovení Nařízení žalobci žádnou dobu pojištění započíst, tedy ani dobu, po kterou byl evidován ve Slovenské republice jako uchazeč o zaměstnání u tamního úřadu práce nebo jakoukoliv část této doby.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že stejným způsobem by musela žalovaná postupovat, i kdyby bylo možno ve věci aplikovat žalobcem zdůrazňované ustanovení čl. 11 odst. 5 Smlouvy. Žalobce si je totiž vykládá chybně. Toto ustanovení dopadá na případy, kdy u dotčené osoby byla doba zabezpečení ve druhém smluvním státě kratší než jeden rok. Podmínkou tedy je, že nějaká doba zabezpečení u dané osoby v tomto státě skutečně existovala, byť třeba v minimální délce. Pak je možno ji započíst u nositele zabezpečení smluvního státu, který přiznává důchod, jako by byla získána na jeho území. Tak tomu ovšem v žalobcově případě, jak je patrno ze shora uvedeného, nebylo, neboť ten žádnou takovou dobu ve Slovenské republice nezískal a logicky mu tak nemůže být ani žádná doba v České republice započtena.

V úvahu pochopitelně nepřichází ani aplikace ustanovení § 5 odst. 1 písm. n) zákona č. 155/1995 Sb., jíž se žalobce rovněž domáhal. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl, podmínky pro získání doby pojištění ve Slovenské republice nemohou být posuzovány podle právních předpisů České republiky.

Závěry žalované, stejně jako krajského soudu, že žalobce nesplnil podmínky pro přiznání nároku na plný invalidní důchod dle § 38 písm. a) a § 40 odst. 1 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009, konkrétně potřebnou dobu pojištění, tak Nejvyšší správní soud shledal správnými a zákonnými.

Rozsudek Krajského soudu v Brně proto netrpí nezákonností, ani řízení předcházející jeho vydání vadami, z důvodů vymezených v § 103 odst. 1 písm. a) či b) s. ř. s. Z úřední povinnosti pak nebyly zjištěny ani vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s. Kasační stížnost tak Nejvyšší správní soud musel podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítnout.

Žalobce coby stěžovatel nedosáhl v řízení procesního úspěchu, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 120, § 60 odst. 1 s. ř. s.). Pokud jde o žalovanou, pak ta úspěch ve věci měla, ale ze soudního spisu nevyplývá, že by jí nějaké náklady v souvislosti s řízením o kasační stížnosti vznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. března 2012

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu